

یکی از راهکارهای در نظر گرفته

شده در قانون برای کاهش مصرف

فرآورده‌های دخانی افزایش مالیات

است؛ موضوعی که البته خوشایند

تولیدکنندگان این حوزه نیست. به

عقیده کارشناسان مؤثر ترین ابزار برای

کاهش مصرف دخانیات مالیات است.

در دنیا ثابت شده است هر ۱۰درصد

افزایش مالیات، ۵درصد کاهش مصرف

را به همراه دارد و به همین دلیل عوامل

صنایع دخانی نگران این موضوع

هستند که اگر این قانون درست

اجرا شود، دیگر بازاری برای مصرف

تولیدات خود ندارند

اجرای این قانون جان ۶۰هزار ایرانی را نجات می‌دهد

دود دخانیات پنهان است، قوانینش هم اجرانمی‌شود

نظر کارشناس

قوانین حوزه دخانیات به درستی اجرانمی‌شود!

بهزاد ولی‌زاده، رئیس دبیر خانه ستاد کنترل و مبارزه با دخانیات وزارت بهداشت معتقد است ضعف در اجرای قوانین سبب شده تا آسیب‌های ناشی از استعمال مواد دخانی در کشور رو به افزایش باشد. ولی‌زاده با گلایه از بی‌توجهی به قانون بیان داشت: «در خصوص عطر و طعم قلیان، ما در وزارت بهداشت مصوبه‌ای در ستاد کشوری کنترل دخانیات داشتیم که عطر و طعم نباید در تولید محصولات دخانی استفاده و به عنوان عامل تبلیغ محسوب شود؛ گروهی از تولیدکنندگان محصولات دخانی علیه وزارت بهداشت رای داد. مصوبه ستاد کشوری شکایت کردند و در نهایت، دیوان عدالت‌اداری در سال ۹۵ به نفع وزارت بهداشت رای داد. مصوبه ستاد کشوری کنترل دخانیات را تأیید کردند، اما متأسفانه تاکنون این مصوبه اجرایی نشده است.» به گفته رئیس دبیر خانه ستاد کنترل و مبارزه با دخانیات وزارت بهداشت اگر قانون ممنوعیت به‌کارگیری و استفاده از عطر و طعم در قلیان اجرایی می‌شد، قطعاً مصرف قلیان در کشور با کاهش مواجه می‌شد. این در حالی است که طبق قانون جامع کنترل و مبارزه ملی با دخانیات مصرف دخانیات در اماکن عمومی و وسایل نقلیه عمومی ممنوع است، اما این قانون در کشور به درستی اجرا نشده است. ولی‌زاده با اشاره به این مسئله تصریح کرد: «در آیین‌نامه اجرایی قانون جامع کنترل و مبارزه ملی با دخانیات تمام اماکن عمومی طبق بند ۸ ماده یک ماده اجرایی تعریف شده است؛ از جمله آنها قهوه‌خانه‌هاست و همه اینها اماکن عمومی هستند و مصرف دخانیات در آنها ممنوع است، اما اجرای این قانون با چالش‌های زیادی روبه‌رو بوده است؛ حتی در سال گذشته، طرحی در مجلس مصوب شد که براساس آن قهوه‌خانه‌ها را از فهرست اماکن عمومی خارج کنند؛ اما چالش زیادی داشتیم تا این مصوبه مجلس را از شورای نگهبان بر گردانیم و در مجمع تشخیص مصلحت آن را نیز رد و تأیید کنیم این اماکن، امکان عمومی هستند. ما برای اجرای سیاست‌های کنترل دخانیات مشکلات زیادی در حوزه سلامت داریم.»

ورود نهاد قضایی برای اجرای قانون

ضعف در اجرای قوانین جان هزاران ایرانی را در سال می‌گیرد. ضعفی که اخیراً سبب شد تا برای جلوگیری از استعمال مواد دخانی در اماکن عمومی، دادستانی کشور وارد عمل شود. به تازگی رئیس مرکز سلامت محیط و کار وزارت بهداشت از صدور بخشنامه دادستان کل کشور مبنی بر ممنوعیت مصرف مواد دخانی در اماکن عمومی خبر داد.

دکتر احمد جنیدی جعفری در این باره می‌گوید: «طبق تبصره یک ماده ۱۳ قانون جامع دخانیات استعمال دخانیات در اماکن عمومی و وسایط نقلیه عمومی ممنوع و تخلف از آن مستوجب حکم به جزای نقدی است. به‌رغم پیگیری‌های وزارت بهداشت طی سال‌های اجرای قانون، متأسفانه به دلیل اجرای ضعیف قانون ممنوعیت استعمال دخانیات در اماکن عمومی، مراکز عرضه قلیان در برخی دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور به صورت غیر قانونی گسترش یافت و منجر به افزایش مصرف قلیان در جامعه، خصوصاً در بین جوانان گردید.» وی بیان داشت: «با توجه به شیوع بیماری کرونا و پیروس در کشور، با درخواست وزیر بهداشت و رئیس ستاد مدیریت بیماری کرونا از دادستان کل کشور برای حمایت حوزه سلامت از ممنوعیت مصرف مواد دخانی و قلیان در اماکن عمومی، بخشنامه دادستانی کل کشور با تأکید بر اجرای قوانین و همکاری و حمایت با بازسان بهداشت و ضابطان قضایی برای جلوگیری از عرضه قلیان صادر شد. به این منظور با هماهنگی دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور تیم‌های مشترک با پلیس اماکن و دادستانی تشکیل شد و بازرسی و نظارت بر اماکن عمومی به‌طور مستمر انجام و از هر گونه عرضه و استعمال مواد دخانی و قلیان جلوگیری می‌شود. در صورت مشاهده تخلف، با پلمب اماکن، متصدیان این مراکز به مراجع قانونی معرفی می‌شوند، زیاده‌ر واقع این اقدام در شرایط حاضر حکم تهدید علیه سلامت عمومی جامعه را دارد. ضمناً هر گونه تبلیغ در خصوص عرضه مواد دخانی از جمله قلیان ممنوع است و متخلفان بر اساس مصوبه دولت تا مبلغ ۴۳میلیون و ۸۶۰ هزار تومان جریمه می‌شوند.»

دود خودروه‌های شخصی و حمل و نقل عمومی و موتورسیکلت‌ها یا کارخانه‌ها و پالایشگاه‌ها و... آسمان شهر را تاریک می‌کنند و نفس‌ها را به شماره می‌اندازند. مدارس تعطیل می‌شوند، فعالیت‌های ورزشی متوقف، کودکان در خانه محبوس می‌شوند و آمار مرگ‌و‌مراعات به مراکز درمانی افزایش پیدا می‌کند. البته اینها مواردی است که در برخی از روزها، هفته‌ها و حتی ماه‌ها رخ می‌دهند و همیشگی نیستند. با این حال آلودگی هوا یکی از معضلاتی است که طی سال‌های اخیر نهادها و سازمان‌های بسیاری را برای حل آن به فکر و عمل واداشته است. از برنامه‌ریزی برای افزایش استاندارد سوخت گرفته تا بالا بردن کیفیت خودرو و حتی وضع برخی قوانین برای بر خورد با وسایل متحرک و واحدهای آلاینده، علاوه بر این در مواقعی که کاری از دست کسی بر نمی‌آید مواردی هستند که سبب شده‌اند تعطیلی می‌شوند. جدی گرفتن آلودگی هوا سه دلیل مهم دارد؛ نخست افزایش بیماری‌های ناشی از تنفس هوای آلوده و به تبع آن افزایش مرگ و میر، دوم تحمیل هزینه به نظام درمانی کشور شده است؛ از جمله آنها قهوه‌خانه‌هاست و همه اینها اماکن عمومی هستند و مصرف دخانیات در آنها ممنوع است، اما اجرای این قانون با چالش‌های زیادی روبه‌رو بوده است؛ حتی در سال گذشته، طرحی در مجلس مصوب شد که براساس آن قهوه‌خانه‌ها را از فهرست اماکن عمومی خارج کنند؛ اما چالش زیادی داشتیم تا این مصوبه مجلس را از شورای نگهبان بر گردانیم و در مجمع تشخیص مصلحت آن را نیز رد و تأیید کنیم این اماکن، امکان عمومی هستند. ما برای اجرای سیاست‌های کنترل دخانیات مشکلات زیادی در حوزه سلامت داریم.»

■ **مرگ سالانه ۶۰ هزار ایرانی بر اثر مصرف دخانیات**
آمارها نشان می‌دهد حدود ۴۰ تا ۴۵ میلیارد نخ سیگار در سال در کشور مصرف می‌شود، آماری که به گفته وزارت صنعت تا ۷۵ میلیارد نخ هم ممکن است برسد. این حجم از مصرف متأسفانه مرگ حدود ۶۰ هزار ایرانی را در سال به همراه دارد، چیزی حدود دو برابر مرگ ناشی از آلودگی هوا!

از دیگر سوا آخرین آمارهای وزارت بهداشت (مربوط به سال ۹۵) حاکی از افزایش مصرف مواد دخانی در کشور است. به شکلی که ۴/۲ درصد گروه سنی بالای ۱۸ سال مصرف‌کنندگان انواع دخانیات بودند که ۱/۱ درصد از این گروه سنی سیگار را به صورت روزانه مصرف می‌کردند.

علاوه بر این، در مقایسه‌ای که سال ۹۵ با سال ۹۶ انجام شد، نشان داد مصرف قلیان در بین زنان با افزایش همراه بوده است. همچنین در سال ۹۰، ۲/۵ درصد جمعیت بالای ۱۵ سال مصرف‌کننده قلیان به صورت روزانه بوده‌اند؛ البته مصرف قلیان که براساس آمار سال ۹۰، ۲/۵ درصد است، این عدد نسبت به سال ۸۸، ۴۰ درصد افزایش داشته است؛ یعنی در دو سال ۴۰ درصد افزایش مصرف قلیان رقم خورده است.

■ **نقص قانون یا ضعف مجری؟**

آمار جانباختگان بر اثر مصرف مواد دخانی بسیار بیشتر از آمار جانباختگان بر اثر آلودگی هوا در کشور است و این در حالی است که وجه اشتراک این دو، دود است، اما پنهان بودن دود و ضررهای ناشی از استعمال دخانیات سبب شده است آنطور که باید نهادها و سازمان‌های مختلف در راستای جلوگیری از لطمات ناشی از آن اقدام نکنند.

این در حالی است که در گذشته قانونگذار در سال ۷۵، آیین‌نامه ممنوعیت استعمال و عرضه سیگار و سایر مواد دخانی در اماکن عمومی و در سال ۸۶، قانون جامع کنترل و مبارزه ملی با دخانیات را وضع کرده و برای اجرا به نهادهایی چون وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، وزارت آموزش و پرورش، وزارت صنایع، نیروی انتظامی و سازمان صدا و سیما و جمهوری اسلامی ایران ابلاغ کرده است.

نگاهی به قوانین مرتبط با استعمال دخانیات نشان می‌دهد

اقدامات لازم را به عمل آورند. هیئت وزیران هر شش ماه یک بار گزارش چگونگی اجرای این قانون را از سازمان‌های مربوط دریافت خواهد کرد.»

در ماده ۳ نیز تأکید شده است: «سازمان صداوسیما و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، شهرداری‌ها و مطبوعات باید ترتیبی اتخاذ نمایند که در کارها و انتشارات خود، فیلم‌ها و سریال‌های تولید، تبلیغ دخانیات به طور مستقیم یا غیر مستقیم صورت گیرد د و شخصیت‌های مثبت فیلم‌ها استعمال دخانیات ننمایند.»

از سویی در ماده ۸ قانون جامع کنترل و مبارزه ملی با دخانیات اینطور عنوان شده است: «هر ساله از طریق افزایش مالیات، قیمت فرآورده‌های دخانی به میزان ۱۰ درصد افزایش می‌یابد. تا ۲ درصد از سر جمع مالیات مأخوذه از فرآورده‌های دخانی واریزی به حساب خزانه‌داری مس از طی مراحل قانونی در قالب بودجه‌های سنواتی در اختیار نهادها و تشکل‌های مردمی مرتبط به منظور تقویت و حمایت این نهادها جهت توسعه برنامه‌های آموزشی، تحقیقاتی و فرهنگی در

زمینه پیشگیری و مبارزه با استعمال دخانیات قرار می‌گیرد.» این مواردی از جمله ممنوعیت فروش فرآورده‌های دخانی به افراد زیر ۱۸ سال یا ممنوعیت عرضه و فروش فرآورده‌های دخانی قاچاق از دیگر مواردی است که در این قوانین دیده شده‌اند؛ اما به‌راستی چرا با وجود چنین قوانینی، نه تنها آمار مصرف دخانیات در کشور کاهش نداشته است بلکه با افزایش استعمال مواد دخانی و قلیان در امکان سر بسته مواجه شده‌ایم؟

کارشناسان معتقدند یکی از ابزارهای مؤثر در کاهش مصرف مواد دخانی عمل به قانون است، همانطور که در قانون تأکید شده است باید سالانه مالیات فرآورده‌های دخانی افزایش پیدا کند که همین مسئله تأثیر مستقیمی بر افزایش قیمت این فرآورده‌ها خواهد داشت. نتیجه کاهش اقبال عمومی به مصرف مواد دخانی، کاهش مرگ و میر و همچنین کاهش هزینه‌های نظام سلامت خواهد شد.

■ **مالیات: زخم کهنه دخانیات؟**

یکی از راهکارهای در نظر گرفته شده در قانون برای کاهش مصرف فرآورده‌های دخانی افزایش مالیات است؛ موضوعی که البته خوشایند تولیدکنندگان این حوزه نیست. به عقیده کارشناسان مؤثر ترین ابزار برای کاهش مصرف دخانیات مالیات است. در دنیا ثابت شده است هر ۱۰ درصد افزایش مالیات، ۵درصد کاهش مصرف را به همراه دارد و به همین دلیل عوامل صنایع دخانی نگران این موضوع هستند که اگر این قانون درست اجرا شود، دیگر بازاری برای مصرف تولیدات خود ندارند.

پایین بودن قیمت فرآورده‌های دخانی یکی از ترفندهایی است که صنعتگران این حوزه برای فروش محصولات خود به کار می‌بندند. با این شرایط اگر مالیات افزایش پیدا کند، افراد نمی‌توانند با پول توجیبی خود سیگار تهیه کنند؛ اکنون قیمت متوسط جهانی یک بسته سیگار حدود ۴/۵ (حدود ۶۰ هزار تومان) دلار است اما متوسط آن در کشور ما ۸ هزار تومان است. از سویی متوسط میزان مالیات مؤثر بر کاهش مصرف توسط سازمان جهانی بهداشت ۵٫۷ درصد قیمت خرده‌فروشی اعلام شده است اما اکنون در ایران حدود ۱۵ درصد قیمت خرده‌فروشی مالیات دریافت می‌شود.

از دیگر سو طبق قانون از محل درآمد مالیات بر دخانیات ۵۰ درصد از آن وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی است و این در حالی است که به گفته مسئولان این وزارت‌خانه در سال ۹۷ و ۹۸ حتی یک ریال هم از محل مالیات بر دخانیات در آمدی حاصل نشده است. حال آنکه در صورتی که این درآمد در اختیار وزارت بهداشت قرار گیرد بخش عمده آن باید برای درمان بیماری‌های ناشی از مصرف دخانیات و آموزش برای پیشگیری از مصرف دخانیات و کاهش عوارض آن صرف شود.

گفتنی است، طبق محاسبات انجام گرفته در شرایطی که مالیات ب در دخانیات به شکل منطقی اخذ شود، درآمد ناشی از آن به سالی ۲۰ هزار میلیارد تومان می‌رسد!

■ **یک مطالبه**

با توجه به اظهارات رئیس مرکز سلامت محیط و کار وزارت بهداشت مشخص نیست اگر در شرایط کنونی کرونا شایع نبود باز هم نهاد قضایی باچهار به ورود بر نحوه اجرای قانون می‌شد یا خیر؟ و اساساً آیا لازم نیست این نهاد ناظر، نهادها و اشخاص متولی را در اجرای قوانین حوزه دخانیات به دلیل ضعیف اجرا کردن قانون که منجر به افزایش فرآورده‌های دخانی و مرگ و میر ناشی از آن شده است، مورد پیگرد قرار دهد؟ به طور قطع جان انسان‌ها نباید باز پیچه دست سیاستمداران و مجریان قانون باشد و نهادهای ناظر باید بیش از این نسبت به رعایت حقوق عامه جدیت به خرج دهند.

نکته‌حقوقی

مجازات حبس

برای رانندگان بدون گواهینامه

بر اساس قانون رانندگی بدون گواهینامه جرم به حساب می‌آید و مرتکب این امر به مجازات حبس محکوم می‌شود. برای رانندگی و تردد در خیابان همراه با خودرو، داشتن گواهینامه اهمیت بسیاری دارد و گاهی اوقات تر دد بدون گواهینامه مشکلات متعددی را به بار می‌آورد. دادگاه می‌تواند هر کس را که بدون گواهینامه رسمی رانندگی می‌کند به حبس محکوم کند. بر اساس ماده ۷۲۲ کتاب پنجم قانون مجازات اسلامی، هر کس بدون گواهینامه رسمی اقدام به رانندگی یا تصدی وسایل موتوری که مستلزم داشتن گواهینامه مخصوص است، کند باید مجازات حبس را طی نماید.

هر کس به موجب حکم داد‌گاه مجاز به رانندگی و وسایل نقلیه موتوری ممنوع نباشد اما به رانندگی و وسایل مزبور مبادرت ورزد، برای بار اول به حبس تعزیری تا دو ماه یا جزای نقدی تا یک میلیون ریال یا هر دو مجازات و در صورت ارتکاب مجدد به دو ماه تا شش ماه حبس محکوم خواهد شد. ■■■

فرزندان تا چه زمانی

تحت تکفل محسوب می‌شوند؟

مطابق با قانون هریک از فرزندان تا سنی خاص تحت تکفل پدر و مادر خود هستند و والدین مسئولیت نگهداری از فرزندان را برعهده دارند. بر اساس آنچه در قانون آمده است فرزندان دختر تا پیش از ازدواج و به شرط اینکه شاغل نباشند تحت تکفل والدین خود هستند. همچنین فرزندان پسر تا ۲۲ سالگی به شرط عدم اشتغال به کار می‌توانند از مزایای دفترچه درمانی برخوردار شوند. البته بر اساس آنچه در قانون آمده است فرزندان پسر بالای ۲۲سال در صورتی که اشتغال به تحصیل داشته باشند یا بنا به تشخیص کمیسیون پزشکی دچار بیماری و نقص عضو باشند باز هم تحت تکفل پدر خود هستند. ■■■

فسخ قرارداد پیش فروش ملک

چگونه است؟

فسخ قرارداد پیش فروش املاک شرایط مخصوص به خود را دارد و بر اساس این شرایط قانونی باید اقدام به فسخ کرد. در صورت مطابقت نداشتن ساختمان احداث شده با شرایط و اوصاف مورد طرفین که در قرارداد پیش فروش قید شده است، در قانون پیش فروش ساختمان با وجود شرایطی به پیش خریدار حق فسخ قرارداد اعطا شده که این مقررات با مقررات قانون مدنی متغوات است.

در قانون مدنی، اگر مساحت ساختمان فروخته شده کمتر از مقدار مندرج در قرارداد باشد، خریدار حق فسخ قرارداد دارد و چنانچه مساحت بیشتر از مقدار مندرج در قرارداد باشد، گاهی فروشنده حق فسخ دارد، اما طبق قانون پیش‌فروش ساختمان اگر مساحت ملک بر اساس صورت مجلس تفکیکی بیش از ۵درصد کمتر از مساحت توافق شده (کمتر از ۹۵ درصد توافق شده) باشد، در این صورت قانونگذار به پیش خریدار حق فسخ قرارداد یا درخواست خسارت داده است.

همچنین در صورت اضافه شدن مساحت ملک مازاد بر آنچه در قرارداد پیش‌فروش پیش‌بینی شده است، چنانچه این مقدار تا ۵درصد مازاد بر مساحت پیش‌بینی شده باشد، پیش خریدار حق فسخ قرارداد را ندارد و باید قیمت مقدار اضافی را پرداخت کند، ولی اگر مقدار مازاد بیش از ۵درصد مساحت یاد شده باشد، پیش خریدار حق فسخ دارد. ■■■

انجام چه اقداماتی

در فضای مجازی جرم است؟

جرایم در فضای مجازی انواع مختلفی دارند و به روش های متعدد می‌توان اقدامات مجرمانه‌ای را در این شبکه مجازی انجام داد. مطابق ماده ۱۴ قانون جرائم رایانه‌ای و بند ۲ ماده ۶ قانون مطبوعات انتشار، توزیع و معامله محتوای مبتذل و مستهجن خلاف عفت عمومی در فضای مجازی جرم به حساب می‌آید. مرتکب این امر باید مجازات قانونی را طی کند. همچنین هتک حرمت هم یکی دیگر از موارد خلافی است که اگر انجام شود مجازات به دنبال دارد؛ پلیس به افرادی که در فضای مجازی و شبکه‌های اجتماعی اقدام به هتک حیثیت و نشر اکاذیب علیه همدیگر می‌کنند، هشدار داده که طبق ماده ۱۷ قانون جرائم رایانه‌ای، با اثبات عمل مجرمانه‌شان باید پاسخگوی قانون و مسئول عمل مجرمانه خود باشند. علاوه بر موارد گفته شده تحریک، تشویق، ترغیب، تهدید یا دعوت به فساد و فحشا و ارتکاب جرائم منافی عفت یا انحرافات جنسی بر اساس بند ب ماده ۱۵ قانون جرائم رایانه‌ای و ماده ۶۳۹ قانون مجازات اسلامی مجازات به حساب می‌آید.

در بند ۲ ماده ۶ قانون مطبوعات درباره اشاعه فحشا و منکرات صحبت شده است و این هم یکی از موارد مجرمانه در فضای مجازی است. علاوه بر آن استفاده ابزاری از افراد (اعم از زن و مرد) در تصاویر و محتوا، تحقیر و توهین به جنس زن، تبلیغ تشریفات و تجملات نامشروع و غیرقانونی هم جرم به حساب می‌آید. اگر در فضای مجازی اخلاخل در حدت ملی و ایجاد اختلاف مابین اقشار جامعه به‌ویژه از طریق طرح مسائل نژادی رخ دهد مرتکب این امر مجرم است و باید پاسخگوی عمل مجرمانه‌اش باشد.